

ID: 106644

Postoupení pohledávky

Postupitel se nemůže domáhat úhrady za postoupení pohledávky v peněžité formě, jestliže si strany sjednaly, že k úhradě může dojít pouze započtením jejich pohledávek a v případě, že k zápočtu nedojde, má postupitel právo odstoupit od smlouvy.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 906/2017, ze dne 11.7.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně Dům zdraví Mikulov, s.r.o., se sídlem M., zastoupené JUDr. L.Š., ml. advokátem, se sídlem B., proti žalované P o l i k l i n i k a B ř e c l a v, s.r.o., se sídlem B., zastoupené Mgr. T.D., advokátem, se sídlem B., o zaplacení 828 200 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 34 Cm 44/2010, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 11. 2016, č. j. 8 Cmo 45/2016-437, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Olomouci (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 9. 11. 2016, č. j. 8 Cmo 45/2016-437, výrokem I. potvrdil rozsudek Krajského soudu v Brně (dále jen „soud prvního stupně,“) ze dne 3. 12. 2015, č. j. 34 Cm 44/2010-409, jímž byla zamítnuta žaloba o zaplacení 828 200 Kč s příslušenstvím a rozhodnuto o náhradě nákladů řízení; výrokem II. rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně. Vyšel ze zjištění, že ze smlouvy o postoupení pohledávky uzavřené mezi účastnicemi dne 10. 11. 2008, žalobkyně (jako postupitelka) postoupila žalované (jako postupnici) svou pohledávku za dlužníkem Poliklinika-Servis s. r. o. ve výši 828 200 Kč, přičemž úhrada za postoupení byla sjednána v čl. IV. této smlouvy tak, že se provede zápočtem vzájemných pohledávek a závazků postupitele a postupníka ve výši 828 200 Kč, aniž by bylo uvedeno, o jaké konkrétní pohledávky a závazky jde, a že v případě nevypořádání pohledávek zápočtem v termínu do patnácti dnů od uzavření smlouvy má postupitelka (žalobkyně) právo od smlouvy odstoupit a postupitelka (žalovaná) je povinna postoupit předmětnou pohledávku zpět postupitelce (žalobkyni) do pěti dnů. Žalobkyně nežalovala žalovanou na povinnost postoupit jí zpět předmětnou pohledávku, netvrdila, že by od smlouvy odstoupila, ale tvrdila, že na její pohledávku byla započtena pohledávka žalované ve stejné výši, vzniklá poskytnutím služeb žalovanou žalobkyni na základě smlouvy o poskytování služeb ze dne 28. 12. 2007, která neexistovala, protože žalovaná pro žalobkyni dohodnuté služby podle této smlouvy o poskytování služeb neposkytla. Oba soudy dále vyšly ze zjištění, že v Protokolu o vzájemném vypořádání pohledávek ze dne 10. 11. 2008 obě strany potvrdily, že si vzájemné pohledávky započtly, žalobkyně přitom uznala pohledávku žalované vyplývající ze služeb uvedených ve smlouvě ze dne 28. 12. 2007 jako pravou co do důvodu i výše částky. Oba soudy shodně dovodily, že pokud žalobkyně tvrdí, že pohledávka žalované neexistovala, pak tvrdí, že nedošlo k vypořádání pohledávek zápočtem ve smyslu čl. IV. předmětné smlouvy o postoupení pohledávek, přičemž řešení takové situace si účastnice smlouvy dohodly v čl. IV. odstavci 2 předmětné smlouvy o postoupení pohledávek tak, že žalobkyně má právo od smlouvy odstoupit a žalovaná je povinna pak do pěti dnů předmětnou pohledávku postoupit zpět žalobkyni. Z tohoto smluvního ujednání oba soudy shodně dovodily, že požadavek žalobkyně na úhradu ceny postoupené pohledávky v penězích nemůže být oprávněný. Odvolací soud připustil, že v dřívějším řízení zrušil dříve vydaný zamítavý rozsudek soudu prvního stupně s tím, že soudu prvního stupně

vytkl, že se nevypořádal s tvrzením žalobkyně, že žalovaná použila k započtení vůči žalobkyni pohledávku, jež měla spočívat v poskytování služeb, které však nebyly poskytnuty, a že bylo možno věc posoudit po právní stránce i jinak, jako případné vydání bezdůvodného obohacení z plnění, jehož právní důvod odpadl, nicméně v nyní po přezkoumání napadeného zamítavého rozsudku soudu prvního stupně dospěl senát odvolacího soudu v jiném složení k jinému právnímu názoru, shodnému s názorem soudu prvního stupně, že za situace, kdy s ohledem na skutková zjištění vyplývající z obsahu smlouvy nelze dovodit neplatnost smlouvy o postoupení pohledávek, a kdy nedošlo k odstoupení od smlouvy, nelze dovodit bezdůvodné obohacení žalované ve smyslu § 451 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, platného do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“). Odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně s ohledem na obsah smluvních ujednání správně dovodil, že i kdyby pohledávka žalované neexistovala, povinnost žalované uhradit postoupenou pohledávku v penězích nevznikla.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním s tím, že jej považuje za přípustné podle § 237 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), neboť se domnívá, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, které jsou v rozhodování dovolacího soudu řešeny odlišně, resp. nebyly řešeny, a to, zda při dodatečném zjištění neplatnosti započtení, jako sjednaného předpokládaného způsobu plnění, je možno úhradu vymáhat v penězích, a zda není v rozporu se zásadou předvídatelnosti soudního rozhodování, aby se odvolací soud odklonil od svého vlastního závazného názoru uvedeného v předchozím rozhodnutí pouze na základě toho, že došlo ke změně v obsazení senátu. Podle dovolatelky byl text čl. IV. předmětné smlouvy soudy nesprávně interpretován. Má za to, že pokud ze smlouvy vyplývá sjednání reciprocity, založení závazku postupníka k poskytnutí protiplnění, může být protiplnění různého charakteru a čl. IV. předmětné smlouvy nelze vykládat jako úmysl umožnit zánik závazku pouze započtením a absolutně tak vyloučit peněžité plnění, jestliže výše plnění je vyjádřena určitou částkou v penězích. Podle dovolatelky se jedná o řádně sjednanou cenu postoupení pohledávky a ze znění čl. IV. smlouvy lze usuzovat toliko, že si strany výslovně svolily, tj. smluvně nevyloučily, možnost započtení. Pokud se však pohledávky jedné strany ukážou jako neexistující, je pak takový zápočet absolutně neplatný. Dovolatelka poukazuje na závěry správce daně, který konstatoval, že pohledávky žalované započtené Protokolem na úhradu za postoupenou pohledávku neexistovaly. Žalobkyně je přesvědčena, že při neexistenci započitatelných pohledávek je pak na místě poskytnout odpovídající majetkovou hodnotu. Dovolatelka připomíná, že odvolací soud ve svém předešlém zrušujícím rozhodnutí uvedl, že v dané věci se nejedná o smlouvu bezúplatnou, avšak v novém projednání u dovolacího soudu senát v jiném složení předešlý právní názor odvolacího soudu bez jakékoliv změny skutkových okolností, tvrzení či provedených důkazů změnil, což dovolatelka nepovažuje za správné.

Dovolatelka navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) zrušil rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud, jako soud dovolací, postupoval v dovolacím řízení a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), ve znění účinném do 31. 12. 2013 (článek II., bod 2. zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

K dovolatelkou přestřené otázce možnosti odklonu odvolacího soudu od jeho vlastního předešlého závazného právního názoru uvedeného v předchozím zrušujícím rozhodnutí pouze na základě toho, že došlo ke změně v obsazení senátu, je nutno konstatovat, že otázka možnosti změny závazného právního názoru stejným soudem ve stejné věci není v rozhodovací praxi dovolacího soudu otázkou dosud neřešenou. Nejvyšší soud řešil tuto procesně právní otázku již v rozsudku ze dne 16. 1. 2008, sp. zn. 28 Cdo 3342/2007, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod označením 80/2008, kdy dospěl k závěru, že odvolací soud může změnit svůj právní názor vyjádřený v

předchozím zrušujícím usnesení a potvrdit rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž ten jeho dřívější právní názor nerespektoval. Při řešení otázky změny závazného právního názoru Nejvyšší soud nedospěl k závěru, že by bylo v rozporu se zásadou předvídatelnosti soudního rozhodování, když se odvolací soud odkloní od svého vlastního závazného názoru uvedeného v předchozím rozhodnutí. Naopak Nejvyšší soud tuto možnost, jako zákonnou, připustil, vycházející z toho, že ze žádného ustanovení občanského soudního řádu nevyplývá, že by odvolací soud nemohl již jednou vyslovený právní názor ve věci v pozdějším odvolacím řízení změnit (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2003, sp. zn. 22 Cdo 880/2003, veřejnosti dostupný na www.nsoud.cz).

Pokud se týká další právní otázky, předložené dovolatelkou, jako otázky v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud neřešené, zda při dodatečném zjištění neplatnosti započtení, jako sjednaného předpokládaného způsobu plnění, je možno úhradu vymáhat v penězích, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že tato otázka, vycházející z konkrétních smluvních ujednání, že úhrada za postoupení se sjednává provedením zápočtu vzájemných pohledávek a závazků postupitelkou a postupnicí v určené konkrétní výši, a že v případě nevypořádání pohledávek zápočtem v určené lhůtě od uzavření smlouvy má postupitelka (žalobkyně) právo od smlouvy odstoupit a postupnice (žalovaná) je povinna postoupit předmětnou pohledávku zpět žalobkyni v určené době, nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu doposud řešena. Dovolání je proto podle § 237 o. s. ř. pro řešení této hmotně právní otázky přípustné.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolatelkou namítaný dovolací důvod nesprávného právního posouzení podle § 241a odst. 1 o. s. ř. nebyl při řešení uvedené právní otázky naplněn. Odvolací soud správně shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že za situace, kdy si smluvní strany výslovně sjednaly, že smlouvou o postoupení pohledávek má dojít k vzájemnému vyrovnání započtením závazků a pohledávek, a pro případ, že k zápočtu nedojde, má postupitelka (žalobkyně) právo od smlouvy odstoupit, není oprávněný požadavek postupitelky (žalobkyně) na úhradu postoupené pohledávky v penězích, i kdyby pohledávka postupnice (žalované) neexistovala, neboť smluvní strany si nesjednaly právo na zaplacení za postoupenou pohledávku v penězích, jestliže se dohodly, že v případě nevypořádání pohledávek zápočtem má postupitelka (žalobkyně) právo od smlouvy odstoupit a postupnice (žalovaná) je povinna postoupit předmětnou pohledávku zpět žalobkyni v konkrétně určené době. Nejvyšší soud proto uzavřel, že postupitel se nemůže domáhat úhrady za postoupení pohledávky v peněžité formě, jestliže si strany sjednaly, že k úhradě může dojít pouze započtením jejich pohledávek a v případě, že k zápočtu nedojde má postupitel právo odstoupit od smlouvy.

Nedopustil-li se tedy odvolací soud nesprávného právního posouzení věci, Nejvyššímu soudu nezbylo, než dovolání žalobkyně podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítnout.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)

- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)